

Trendy v početnosti a biomase běžných ptáků zemědělské krajiny: kolik jsme ztratili?

Článek přináší výsledky prezentované na konferenci, nejedná se o recenzovaný článek. Současné odborné informace ukazují, že jsme svědky bezprecedentního poklesu v početnosti ptačích druhů v evropské zemědělské krajině, nevyjímaje běžné druhy. V této studii autoři shrnují současné výsledky v trendech početnosti ptáků v Evropě a v jednotlivých evropských regionech. Byly použity údaje z 21 evropských zemí. Data z monitorovacích programů ukazují, že počty běžných druhů charakteristických pro zemědělskou krajinu (36 druhů) poklesly za 27 let téměř na polovinu. Pokles v početnosti ptáků zemědělské krajiny je daleko výraznější než u lesních ptáků. Nejstrmější pokles byl zaznamenán v období od 1980 do 1995, později došlo ke stabilizaci počtů ptáků zemědělské krajiny. U ptáků zemědělské krajiny rovněž došlo v poklesu v biomase o 50% za období 27 let. Příčiny poklesu v početnosti ptáků zemědělské krajiny odráží celou řadu faktorů spjatých s hospodařením na zemědělské půdě. Obecně lze říci, že za úbytkem ptáků stojí ztráta v časové a prostorové heterogenitě zemědělské krajiny a intenzifikace zemědělské výroby.

Využitelné výstupy:

Současné odborné informace ukazují, že jsme svědky bezprecedentního poklesu v početnosti ptačích druhů v evropské zemědělské krajině, nevyjímaje běžné druhy. Samotná změna v početnosti je ale jen částí obrazu ukazujícího, jak změny v prostředí ovlivňují ptáky. I poměrně malý pokles v početnosti může vyústit ve velké ztráty na jedincích a biomase a může narušit strukturu a funkci ekosystémů. Na biomasu může být pohlíženo jako na způsob stanovení produkce ekosystémů. Trendy v biomase mohou být přitom odlišné od trendů v početnosti. V této studii autoři shrnují současné výsledky v trendech početnosti ptáků v Evropě a v jednotlivých evropských regionech. Byly použity údaje z 21 evropských zemí. Data z monitorovacích programů 21 evropských zemí ukazují, že počty běžných druhů charakteristických pro zemědělskou krajinu (36 druhů) poklesly za 27 let téměř na polovinu. Pokles v početnosti ptáků zemědělské krajiny je daleko výraznější než u lesních ptáků. Nejstrmější pokles byl zaznamenán v období od 1980 do 1995, později došlo ke stabilizaci počtů ptáků zemědělské krajiny. Nejdratičtější úbytek byl zaznamenán u koroptve polní, hrdličky divoké, konipase lučního, čejky chocholaté a strnada lučního. K navýšení početnosti, byť mírnému, došlo u havrana polního, pěnice hnědokřídle a tuhyka obecného. Rovněž došlo u ptáků zemědělské krajiny v poklesu v biomase o 50% za období 27 let, obdobně jako u početnosti. Nejvíce přispěly k tomuto trendu koroptev polní, špaček obecný, skřivan polní, hrdlička divoká a strnad luční. Pokles početnosti je nejstrmější v západní a severní Evropě, méně strmý ve střední a východní Evropě a nejméně strmý v jižní Evropě. Výrazně negativnější trend byl zaznamenán u „starých“ členských států EU než zemí nově přijatých (v letech 2004. resp. 2007). Oproti očekávání byl zaznamenán negativnější trend u stálých druhů a migrantů na krátké vzdálenosti než u migrantů na delší vzdálenosti. To nasvědčuje tomu, že příčiny poklesu jsou spjaty spíše s níždními lokalitami než se zimovišti a migračními trasami. Příčiny poklesu v početnosti ptáků zemědělské krajiny odráží celou řadu faktorů spjatých s hospodařením na zemědělské půdě. Obecně lze říci, že za úbytkem ptáků stojí ztráta v časové a prostorové heterogenitě zemědělské krajiny a intenzifikace zemědělské výroby. Agro-environmentální programy mohou být podle některých studií prospěšné, spíše se ale jedná o lokální úroveň, podle jiných studií nejsou tak úspěšné, jak se čekalo. Oproti dlouhodobým trendům se liší trendy v kratším období; během let 1995 - 2006 došlo k nárůstu v početnosti u více než poloviny druhů. Relativní stabilita indikátorů ptáků zemědělské krajiny by mohla být pozitivním signálem pro ochranu přírody a rovněž ukazatelem naznačujícím zastavení poklesu v biologické rozmanitosti. Vždy je ale nutné brát v potaz dlouhodobý trend a index stanovovat za delší časové období. Rovněž mohla být stabilita v tomto období ovlivněna zahrnutím indexu ze zemí jižní Evropy (monitoring zde začal probíhat až v 90. letech), kde nebyly zjištěné trendy v početnosti tak negativní. Na regionální úrovni dochází k setrvalému poklesu stavů u ptáků v severní a západní Evropě. K zastavení poklesu došlo v zemích střední a východní Evropy v 90. letech, kdy došlo k útlumu zemědělské výroby po pádu komunismu. Z posledních výsledků ale vyplývá, že došlo k obnovenému poklesu a trendy mohou napodobit ty v západní Evropě. Další intenzifikace zemědělství v tomto regionu by znamenala vážné ohrožení ptáků zemědělské krajiny v Evropě.

[ptaci_zem1.jpg](#) [1]

[ptaci_zem2.jpg](#) [2]

[ptaci_zem3.jpg](#) [3]

Zdroj: Vorisek P., Jiguet F., van Strien A., Skorpilova J., Klvanova A., Gregory R.D. 2010: European trends in farmland birds. BOU Proceedings – Lowland Farmland Birds III.

<http://www.bou.org.uk/bouproc-net/lfb3/vorisek-et-al.pdf> – nejedná se o recenzovaný článek

Zadal: Jiří Pokorný

URL zdroje: <http://forumochranyprirody.cz/trendy-v-pocetnosti-biomase-beznych-ptaku-zemedelske-krajiny-kolik-jsme-ztratili>

Odkazy:

[1] http://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/ptaci_zem1.jpg

[2] http://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/ptaci_zem2.jpg

[3] http://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/ptaci_zem3.jpg